

KIHNU LEHT

VÄLJAANDJA KIHNU VALLAVALITSUS

november 2022 nr 9 (250)

Aasta õppijasõbralikum tööandja on Kihnu Kool

Ettevõtliku Kooli ja Aasta õppijasõbraliku tööandja tunnustused Kihnu Koolile.

Programmi Ettevõtlik Kool eesmärgiks on ettevõtliku ja algatusvõimelise hoiaku kujundamine nii õpilastes kui õpetajates. 2022. aastal tunnustas Ettevõtlik Kool Kihnu Kooli koostöise eduloo eest - "Kihnu kogukonna ettevõtlikud noored kultuuri edasikandjad". See on tunnustus koolile, pilliõpetajatele, muuseumile, Kihnu Kultuuriruumile, ettevõtjatele - kõigile, kes julgustavad meie noori üheskoos esinema ja oma kultuuri väärtustama. Lisaks tunnustati Kihnu Kooli täiskasvanuhariduse tunnustuskonkursil "Aasta õppijasõbraliku tööandja" tiitliga.

Kihnu kooli üks ülesanne on kihnu kultuuri jätkusuutlikkuse tagamine, õppekavas on kihnu keel, kihnu laulu ja tantsutund. Peamised pillid, mida on läbi aastate mängitud, on akordion ja viiul. Pilliõppe motiveerimiseks loodi bänd „Akkab luoma“, mis on juba pärimusbändina endale nime teinud. Pillimäng, tants ja laul on koolielu ja ülevallaliste sündmuste lahutamatu osa. Kooli õpilased esinevad peaaegu kõigil valla sündmustel, näiteks jaanipäev, vabariigi aastapäev, muuseumi avatud tunnid, sündmuste avamised

jne. Kooliõpetajad koos õpilastega viivad läbi avatud kihnu laulu ja tantsutundi nii valla üritustel kui ka külalistele koolis. Ettevõtjad, muuseum ja SA Kihnu Kultuuriruum (Metsamaa Pärimustalu) kutsuvad lapsi suvisel ajal regulaarselt esinema. Noored õpivad kihnu laule, tantse ja pillimängu, naudivad esinemist ja boonusena saavad teenida taskuraha. Paar õpilast näeb oma tuleviku muusikaga seotud erialadel.

Kogu tegevuses ei ole ei tea mis innovatsiooni, aga selleks, et selline kogukonna koostöö saavutaks oma eesmärgi ja õpilased tõesti tunneksid uhkust oma kultuuri ja identiteedi üle ning oskaksid seda väärikalt edasi kanda - see on suur väljakutse ja pühendunud tööd nõudev tegevus kõigile teemaga seotud inimestele. Suur aitäh kõigile, kes on andnud oma panuse õpilaste kultuuripädevuse arendamisse. Loodan, et ka tulevikus suudavad Kihnu noored ennast teostada kultuurilises tegevuses, oskavad õppida, ennast ise organiseerida ja seada eesmärgi ellu viia.

Kihnu Kool pälvis Eesti Täiskasvanuhariduse Assotsiatsiooni ning Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse tunnustuskonkursil Pärnumaa „Aasta õppija-

sõbraliku tööandja 2022" tiitli, selle eest, et kool on toetanud õpetajaid kvalifikatsiooni nõuetega kooskõlla viimisel ja võimaldanud kõigile töötajatele mitmekülgset tööalast täiendamist. Lisaks olime koroonajärgsel ajal üks esimesi kooli, kes korraldas oma töötajatele aastase digipädevuste tõstmise koolitusprogrammi (10 koolitust), mis lähtus just meie vajadustest. Koolitusfond tõsteti 7000 euron, selleks, et õpetajad ja kõik töötajad saaksid osaleda vajalikel koolitustel kvalifikatsiooni- ja vastavusse viimiseks, kaas- aegse õpikäsituse rakendamiseks nii lasteaias kui ka koolis, digioskuste pidevaks arenda-

miseks, aga ka enesejuhtimise oskuste arendamiseks, mis võimaldavad pingete ja stressiga paremini toime tulla. Töö ja pere kõrvalt õppimine nõuab tahet, suurt pingutust ja kõigi osapoolte järeleandmisi. Mitmekülgsete enesetäiendamise võimaluste loomine on oluline osa õpetaja ja tugimeeskonna töö väärtustamisest. Õpetaja on esioõppija!

Soovin kõigile Kihnu Kooli lastele, õpilastele, õpetajatele, tugimeeskonnale, lapsevanematele ja peredele, et iga hommik algaks naeruisel ja õhtu lõppeks rahuloluga päevatööst! Õnneks on vaja õppida!

Jana Ruubel

Aasta loomasõbralikumaks teoks sai Kihnu kasside lõikused

Eesti Loomakaitse Seltsi (ELS) poolt korraldatud internetihääletusel valiti 2022. aasta loomasõbralikumaks teoks Kihnu kasside steriliseerimise ja kastreerimise aktsioon.

Loomasõbraliku teo kategoorias käis tihe rebimine – esimest ja teist kohta jäi lahutamata tosin häält. Kihnu hulkivate kasside steriliseerimise- ja kastreerimise teo puhul pidasid inimesed oluliseks loomaarstide tahet panustada oma aega ja ressursse ja seda, et suur töö sai tehtud,” rääkis ELSi otsese abistamise juht Elis Järvisoo.

Loomakaitse selts korraldas juunis koos vabatahtlike veterinaaride ja valla töötajatega Kihnus kasside steriliseerimise ja kastreerimise, et vältida saarel kassikolooniate paisumist. Esimesel korral püüti kolmest kolooniast kokku 27 kassi. Loomaarstid ja nende abilised vaktsineerisid, kiibistasid, steriliseerisid ja kastreerisid nad järgmisel päeval, lisaks

seitse kodust toodud kassi.

Oktoobri keskel toimus Kihnus teine samasugune ettevõtmine ja nüüd on saarel lõigatud 53 kassi, neist umbes pooled emased. Kui arvestada, et kass toob aastas kaks pesakonda, mõlemas keskmiselt viis poega, hoiti ära ligikaudu 300 koduta kassi sünd.

Lõigatud kassid lasti pärast toibumist püügikohta taga-

si, kus neil on koht, kus talvel sooja saada ja inimesed, kes süüa annavad. Kassipoegadele, kelle puhul suurem lootus kodu leida, otsivad valla töötajad elupaika.

Teise koha pälvis Raplamaa laste tegu, kus lapsed kutsusid vigastatud kurele appi politsei. Päästetud linnul oli korralik põrutus ja sellest taastumine võttis aega nädala, siis sai juba

terve lind oma teed jätkata. Lapsed päätsid kure elu, sest kui keegi poleks teda märganud ega aidanud, oleks ta seal ka oma lõpu leidnud.

Aasta loomavaenulikuks teoks hindasid hääletajad Tartu varjupaiga otsuse eutanearida 21-st päästetud koerast 13 juba esimesel päeval

Kihnu Leht

Ingvar Saare sai Lääneranna vallavanemaks

Kihnu endise vallavanema Ingvar Saare tööelus on uus väljakutse – alates 27. oktoobrist juhib ta Lääneranna valda.

„Ikka olen rahul, huvitav on,“ lausus taas vallavanema ametit pidav Saare. „Seal on neid väljakutseid piisavalt ja volikogul on selge arusaam, mida vallas teha ja minul tuleb vaadata, kuidas tulemuseni jõuda.“

Esmajärjekorras on Saare ülesandeks vallavalitsuse teeninduskeskuste võrgu korraldamine. Kõige tähtsam ülesanne on aga koolivõrgu ümberkorraldamine, sest vallas on

lapsi vähe, aga koole on seitse. „Minult oodatakse mõistlikku majandamist, et tekiks vabad vahendid Lihula gümnaasiumi maja ehitamiseks – selleks on raha vaja ega saa teha asjatuid, rumalaid kulutusi,“ rääkis Saare. Värskele vallavanemale meeldib, et Lääneranna volikogu ootab mõistlikke lahendusi, et vallas oleks rahalist võimekust inimestele teenuseid pakkuda.

Pärast eelmisi valimisi väikeettevõtlusega tegelenud (ka Pärnu Lahe Partnerluskogus ja Väikesaarte Liidus tegutsenud) Saare ütles, et ega ta nii väga tööle kippunudki, kutsu-

ti. „Hea on koostööd teha selget silmavaadet omavate inimestega – see on, mis mind ära rääkis, mitte, et oleks kangeti vaja olnud tööle minna,“ ütles ta.

Lihulas asuvas vallamajas on igapäevaselt Kihnust käia keerule, seepärast sõidab Saare esialgu tööle oma Tallinnas asuvast korterist, mõne aja pärast kavatseb elu korraldada nii, et saab hakata tööl käima Pärnust. „Novembris ma vist Kihnu ei jõuagi,“ ütles ta. Pere elab jätkuvalt Kihnus ja käib pereisal mandril külas.

Anu Saare

Briti suursaadik külastas Metsamaad

◆ 26. oktoobril käis Metsamaal külas Briti suursaadik **Ross Allen**. Vestlesime Inglismaa ja Kihnu asjadest. Tõelise rahvainimesena lubas ta Kihnuga sidemed soojad hoida ning otsida võimalusi meie toredate pärimusprojektide toetamiseks.

Õpetasime saadikule mõne Kihnu tantsu ning lõunalauast lahkudes lubas ta esiteks oma perega ning siis juba mõjukate Briti poliitikutega Kihnut taas väisata.

Jääme ootama!

Foto: Silvia Soide

Kuidas mittekihnulased Kihnu pulmas käisid

“Ema, ma lähen homme Kihnus mehele”

24.-26. oktoobrini võis Metsamaa pärimustalus kuulda ja näha üht vanamoodi Kihnu pulma.

Toimus traditsiooniline Kihnu pärimuslaager, mille teemaks oli sel korral just traditsiooniline pulm. Laagri jooksul tegid ligi 50 last ja noort läbi kõik olulise pulma juurde kuuluva. Mina olin üks vähestest osalistest, kelle juured pole Kihnuga seotud ning seetõttu sain ma ka pruudiks - kihnu neiule ei tohi ju niisama tanu pähe seada, kuid minusugusele massakale võis küll. Saatsin esimesel päeval emale sõnumi, et lähen homme Kihnus mehele ning sukeldusin laagrimõllu.

Et kõik ikka pulmas käituda oskaksid ning oma rolle teaksid, alustasime esimest päeva Kihnu muuseumis, kus saime aimu, mis see Kihnu pulm üldse on.

Seejärel põikasime üle tee kirikusse, et veel natuke tarku-

Fotod: Silvia Soide

si kuulata ning asusimegi Metsamaal ettevalmistusi tegema ja jagasime ära ka rollid koos pisikeste spikritega, et kõik ikka pulmas oma ülesandeid teaksid. Kuigi esimene päev ei olnud veel päris pulmapidu,

oli meeleolu ülev ning muusikat, melu ja tantsu jagus kõikjale. Isegi öörahu ega järgmisel päeval ees terendav abielupõli ei seganud noori ja möll toimus hiliste tundideni.

Teisel päeval oligi käes minu

elu kõrghetk - minust pidi saama täieõiguslik abielunaine. Kuigi olin oma kaasaga kohunud alles eelmisel päeval, oli tunne ikkagi uhke ja ärev.

Kui mulle laulude saatel uig pähe seati ning kodust ära saa-

deti, tikkus ka päriselt pisar silmanurka. Pulmarong, mis teiste jaoks väga meeleolukaks osutus, oli minu jaoks veidi teistsugune: istusin, minu vaatevälja piiras pähe seatud uig ning pulmarongi melu jäi mulle kaugeks.

Päris tanu pähe saamine oli omaette elamus - ei juhtu just iga päev, et saad kanda kõige uhkemaid rõivaid ning mitu naist asjavad su ümber ning hoolitsevad, et sa ikka ilus ja eeskujulik välja näeksid. Kui peale pikka sättimist rahva ette jõudsin, tormas üks väike tüdruk mind kallistama ja ütles õhtes: "Sa oled nii ilus." Tunne oli tõesti uhke ning ilmselt oligi see minu jaoks üks laagri kõige erilisem hetk.

Kuigi tegemist oli näitemänguga, mõjus see väga tõetruult ning kõik pulmalised täitsid oma rolle täie tõsidusega ja hoolitsesid, et kõik kombed kenasti täidetud saaksid. Eriti agarad olid umbrukad, kes õhtu jooksul kõik ripakile jäetud esemed märkamatuks ja kiiresti ära „varastasid“.

Kommete õppimise ja täitmise kõrval oli laagri põhiorhk siiski lõbutsemisel ning nautimisel. Eks ole ka Kihnu pulm olnud üks suur ja meeleolukas sündmus, kus kogukond kokku saab ja ka meie läbimängitud pulm ei jäänud selles osas tõelistele pulmadele alla. Ka meil said ära tehtud pulmanaljad, pruudirööv, vastakaid tundeid tekitanud pulmasaunas raviti kõik terveks ning õhtu lõpuks olid jalad pidevast tantsumisest väsinud.

Kolmandal hommikul toiminud oksjon osutus ääretult elavaks ning pakkumised ulatusid tuhandetesse Kihnu kroonidesse. Kogu laagri ajal võis ükskõik millisesse ruumi kiigates leida eest mõne suurema või väiksema seltskonna, kes midagi ühiselt asjatas ning end lihtsalt mõnusalt tundis.

Minu jaoks oli see laager üks suur, kirev ja toimiv segasummavila, mis täidetud rõõmu, õhina, huvi, pillimängu ning ääretult toredate inimestega.

Kihnu neidudele, kes pulmamõtteid mõlgutavad, soovitan traditsioonilist pulma - see on päriselt ka ääretult võimas elamus isegi mänguna.

Kihnu pulma maagia

Kihnu laagrites juhtub alati mingi maagia, mida mujal näeb harva. Kolmandat aastat Kihnu tulles olen alati õnnelik sukeldudes kõrtide, muusika ja tantsulusti keskkonda. Pulmatrall, mida sellel aastal pärimuslaagris korraldati, andis mulle palju uut, mida edaspidi ühiskonnas silmas pidada.

Esiteks ootame me tänapäeval liigselt välist meelelahutust – keegi ajagu meid naerma. Kihnu pulm soosib seda, et igaüks võtaks oma tuju eest vastutuse. Ise peab tege-ma, sest pulmaisadid, -emasid ja õhtujuhte ei ole, mis tõstab inimesed passiivsuse soojalt pingilt püsti. Seda trendi tuleks rohkem harrastada.

Teiseks teevad Kihnu noored traditsioonide kandmises silmad ette paljudele. Seda mängu- ja tantsurõõmu näeb mujal harva ja kuigi kihnlased võibolla ise seda ei taju, on see kirk väljastpoolt tulija jaoks erakordne ja maagiline.

Seekordne laager lõi ka mõnusa kogukonnatunde, sest lisaks noortele lõi laagris kaasa ka vanem generatsioon, kelle lugude vestmist kuuldes sai hea kõhutäie naerda. Ja Kihnu kommete süvitsi teadjad andsid väärtuslikku infot kõige selle kohta, mida ja miks nii tehakse. Eks ühiste ettevõtmiste õnnestumiseks ongi vaja kõikide generatsioonide tugevusi – vanade teadmisi ja kogemusi, noorte hoo-gu ja uljust.

Loodan, et seda joont hoi-takse ning samasuguse lusi-ti ja rõõmuga suudetakse üle-jäänud maailmale ikka eesku-juks olla.

Getter Lauk

- noorik, tartlane

Iti-Jantra Metsamaa

- laagriliste ohjeldaja, saarlane

Kihnu Kooli Playback 2022

Novembrikuu esimesel reedel toimus Kihnu koolis taaskord Playback. Tegemist on staarijäljendamise konkursiga, kus iga klass saab valida endale loo, mida võimalikult täpselt järgi teha. Sellel aastal oli teemaks raadio Elmarist teada tuntud saade “Elmari tantsuõhtu.”

Kogu korraldus sai alguse juba septembrikuus, kui õpilasesinduse koosolekul sai paika pandud teema ning kuupäev. Kui eelmisel aastal toimus sündmus oktoobris, siis sellel aastal andsime ettevalmistuseks rohkem aega. Õpilasesinduse tüdrukud said proovida sponsoreid otsimist, mis oli üsnagi tulus ning sellel aastal oli auhinnafondis nii rahalisi kinkekaarte kui ka elamusi erinevatelt Pärnu linna ja maakonna ettevõtetelt. Lisaks tuli sündmuse ettevalmistuse juures mõelda läbi kogu sündmuse kontseptsioon ning ülesehitus. Sellega said õpilasesinduse liikmed suurepäraselt hakkama.

Kokku oli sellel aastal kaheksa numbrit. Esimene ja teine klass valisid Curly Strings loo “Kauges külas,” millega saadeti tervitused kõikidele mammadele ja papadele, kes elavad kaugetes külates. Juhendaja oli klassijuhataja Kolde Külli.

Kolmanda, neljanda ja viienda klassi poisid esitasid 42GO menuka loo “Bemmi kummid.” Selle loo ajal toodi lavale isevalmistatud auto ning lavalt ei puudunud ka ehtne bemmi kumm.

Kolmanda ja neljanda klassi tüdrukud esitasid Onu Bella repertuaarist vana hea hiti “Rasputin.” Laval oli tõeline punt energias pakatavaid jäljendajaid, kes tõmbasid kohele ka publiku kaasa. Juhendaja oli klassijuhataja Nõlva-kuv.

Viies klass valis enda looks Push-upi “Ämblikmees.” Otse loomulikult ei puudunud

lavalt reaalne ämblikmees, kes bändi saatel uhkelt kitarrimängis. Juhendaja oli klassijuhataja Tünnpuu Kai.

Kuues klass valmistas ette suisa popurii, mis koosnes kolmest loost: Jorpa “Kutse tantsule,” Maarja “Sa ju tead,” Kuldne Trio “Nohu ja katarr.” Selle loo ajal oli imetlusväärne, kui kiiresti suutsid lapsed kehastada erinevaid karaktereid ning läbida kostüümivahetuse, milleks aega ainult sekundid. Juhendaja oli klassijuhataja Uusmaja Õie.

Seitsmes ja kaheksas klass valis oma numbriks Meie Mehe repertuaarist laulu “Šokolaadist jänes.” Kui algselt võis oodata, et mehed mängivad pille ja naised kehastuvad jäneesteks, siis etteaste ajal oli üllatus suur, kui kõik oli vastupidi. Sooritus oli nii hästi üles ehitatud, et valiti suisa publiku lemmikuks. Juhendaja oli klassijuhataja Lillemaa Erle.

Üheksas klass esitas laulu “Lõppenud on päevad,” mis pärineb ansambli Kuldsed Lindid pagasist. Number oli valmistatud viimse detailini suurepäraselt ning lavalt ei puudunud ka klassijuhataja ning juhendaja Järve Elme.

Esinejate järjekorra viimaseks numbriks olid õpetajad, kes valisid endale ansambel Justamendi “Popurii.”

Võistlejaid oli hindama tulnud asjatundlik žürii, kelleks

olid Veera Leas, Noodi Mirjam, Uusmaja Silvia ja Laasi Maarja. Žürii töö on alati selliste sündmuste puhul meelelt tähtis, kuna just nemad peavad otsustama, kes on õhtu parimatest parim. Nii valis ki žürii algklasside arvestuses parimaks esimese ja teise klassi esituse ja vanemas astmes üheksanda klassi numbri. Lisaks jagas žürii mitmeid eripreemiaid.

Huvijuhina saan tunda sellistest sündmustest ainult rõõmu ja kinnitada, et oleme saavutanud õpilasesindusega hea koostöö. Julgeme korraldada järjest suuremaid sündmusi ning kindlasti anname endast maksimumi, et iga koolis korraldatav tegevus oleks hariv ning annaks kõigile õpilastele võimaluse avastada ja tunda rõõmu. Playback on kindlasti üks neist sündmustest, mis õpetab klassile meeskonnatööd, lavalist liikumist, ava-

likku esinemist ning palju muud. Rõõm on tõdeda, et mitte ainult lapsed ei ole selle sündmusega tihedalt seotud, vaid ka klassijuhatajad ning lapsevanemad, kelle toetada seda kindlasti ei korraldaks. Rääkides meeskonnast on mul hea meel tuua välja Pärnamäe Karli, kes aitab pidevalt kõiki kooli sündmusi kas helendada või valgustada. Kuna Karl on lõpetamas Kihnu kooli, siis kindlasti on vaja amet üle anda ning saime oma meeskonda uue liikme, kelleks on Ruudu Aleksander.

Kokkuvõtteks suur tänu kõigile neile, kes andsid oma panuse. Täname meie sponsoreid, kelleks olid Pärnu Keskus, Lottemaa, Baar Väljas, Nisuma, Tervise Paradiis, Kihnu muuseum. Jääme ootama uusi ning põnevaid toimetusi.

Foto: Silvia Soida

Kihnu koolis tähistati isadepäeva

11. novembri õhtul tähistati koolimajas isadepäeva koos kontserdi, kohvi- ja koo-gilauaga. Kontserti oli nauti-ma tulnud palju publikut ning lava täitsid esinejad lasteaiast kuni lõpuklassideni välja.

Peo alates vaibus saalis muu-sika ning lavale tulid Mere-perelapsed. Oma väikese ette-astega suutsid nad kiiresti võluda saalisolijate südamed. Mudilased alustasid etteastet sammusalmiga, seejärel esita-ti erinevad salmid sügiskuude kohta. Uusmaja Mirtel ja Anso Hanna laulsid duetina laulu "Mina." Lasteaiälapsed lõpetasid oma esinemise ühislauluga "Issi ja emme." Peale esinemist sai iga laps kinkida oma isale võtmehoidja, mille õpetajad olid valmistanud. Suur tänu lasteaiä õpetajatele.

Siis oli aeg lavale astuda koolilastel. Esimesena lugesid luuletust 1. klassi õpila-sed Uiõ-Kuraga Kusti, Kaera-metsa Aron ja Rannametsa Emely. Luuletuse pealkirjaks oli "Kahekesi." Seejärel kutsus õhtujuht lavale mudilaskoori, kelle esituses kõlas kaks lau-lu "Laupäeval isaga" ja tuleval suvel noorte laulupeol kõlav laul "Rõõm on täitnud maa." Mudilaskoori esitus oli hea ning sõnum selge – laupäeval isaga teha võib kõike....

Seejärel astus lavale 2. klas-si õpilane Pärna Theodor, kes

esitas luuletuse "Kõige parem isa." Oligi käes aeg kutsuda lavale pillilapsed. Esimeste-na astusid lavale õpetaja Eger-ti akordionistid, kes mängisid loo nimega "Vatla poisid." Tei-sena tulid lavale õpetaja Hilma õpilased, kelle esituses kõlas "Polka," mis pani nii mõnelgi jala tatsuma. Ühisloona män-giti koos viiuldajatega "Rootsi-küla polkat."

Pärast pillilapsi astusid lavale 3. klassi õpilased Võsu Dendra ja Lillemaa Trevor, kes esitasid üsnagi humoorika luuletuse "Isa on autojuht."

Kontserdi lõpupoole oli aeg paluda lavale vanemate klas-side õpilased. Öhtu üllatajaks oli lastekoor, kes esitas laulu "Kulla kutse." Nii mõnigi kuu-laja lausus hiljem, et see lugu tõi suisa kananaha ihule.

Suuremate klasside õpilased esitasid kihnu laulu "Maret-

sajõe kaldal." Nagu kombeks on saanud, õpitakse sellisteks sündmusteks kihnu laulu ja tantsu tunnis mõni kodusaa-re pala.

Kontserti lõpus paluti lava-le kõik õpilased ning esita-ti laululpeo repertuaaris olev "Vändra metsas Pärnumaal." Tegemist on pillipeo looga, mida vahva seltsis laulda.

Pärast kontserti söödi ühes-koos kooki ja joodi kohvi ning nauditi õhtut.

Suur tänu kõigile, kes võt-sid vaevaks kontserti külasta-da. Kihnu kool soovib kõiki-dele isadele head isadepäeva ja tänab, et meil on olemas nii toredad isad.

Egert Pull

Külaga või külalisena?

Elusündmuste, pidustuste ja rahvakalendri tähtpäevade tähistamise muutumisest pärimuskultuuri vaatevinklist mõtiskleb **Uue-Kuraga Mari**.

Koos talu hääbumise ja eluruumide moderniseerumisega on inimeste elu mugavamal tasemel kui kunagi varem. Maaküte, nõudepesumasin, kaasaegsed vannitoad ja muud tänapäevased mugavused on jõudnud paljudesse Kihnu majapidamistesse. Mustriksid tapeedid, valged seinad ja kaunid disainvalgustid, rääkimata kallist audiovisuaaltehnikast või elementaarsest internetiühendusest.

Jah, ümbrus meie ümber muutub kiiresti ja kogu elu koos sellega. Katsu vaid muutustega sammu pidada! Teatavasti pole aga inimene masin ning lisaks praktilisele poolele tulevad vahest meelde ka pehmemad väärtused nagu identiteedi- või kuuluvuse küsimused.

Inimene on sotsiaalne olend ning kuigi tänapäevane elukorraldus soosib individualismi, on siiski kombeks tähistada teatavaid elusündmusi koos teistega. Eluring: sünd ja ristimine, abielu, juubelid, surm on elementaarsemad põhjused kokkusaamiseks; kuid ka seesugused "jäänukid" talu elu ajast nagu kiriku- ja rahvakalender on veel Kihnus küllalt tähtsal kohal.

Mitte väga kaua aega tagasi on kõiki eelnimetatud tegevusi ja pidustusi peetud olude sunnil kodudes. Talumaja toas, kambrites, kõrvalhoonetes ja õue peal. Ja korraldatud ning läbi viidud kõik tegevused ise ja oma jõududega. Nojah, olud enam ei sunni ja seda oluliseks muutub inimeste teadlik valik. Terve hulk asutusi ja ettevõtteid konkureerib klientide pärast. Pea oma juubel meil! Korraldame suurepärase pulmapeo! Avar saal tantsimiseks! Koristamine hinna sees!

Jaa, ahvatlev. Täispakett koos toitlustuse, õhtujuhi, seltskon-

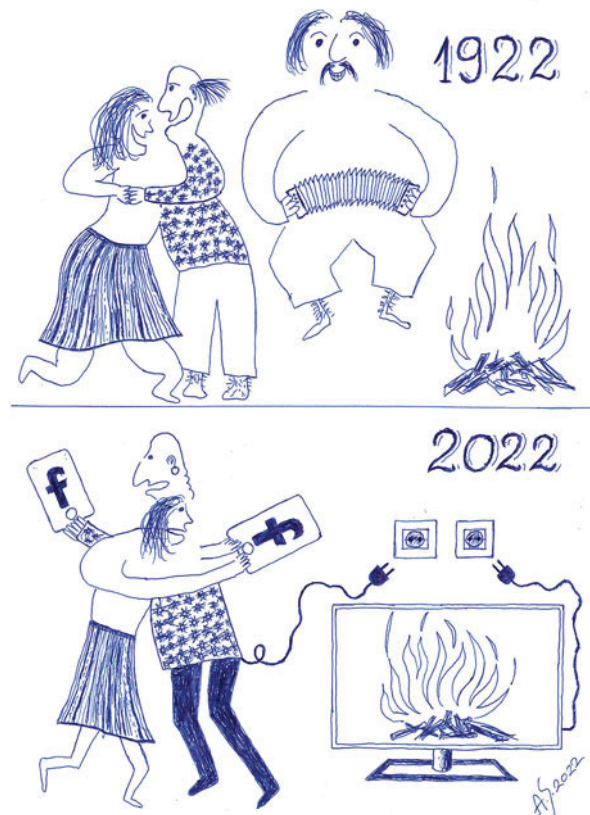
namängude ja tellitud esinejate ning hilisema koristusteenusega on ühest küljest mugav ja teisest küljest ratsionaalne. Iga enda kulutatud töötund toodab pere eelarvesse miinust. Kellel on enam aega või tahtmist oma pere, sõprade või külarahvaga jaurata, ühiseselt valmistuda, läbi viia ja hiljem ka klaarida?

Rääkimata majanduslikust kahjust, kui peaks koduse peo ajal murduma lauajalg, tantsu ajal jalge alla jääma robottolmuimeja või purunema uusim kodukinosüsteem!

Rahvas on muutunud haritumaks, viisakamaks, võib öelda: kultuursemaks. Talupoeglikud kombed, labased naljad ja raske füüsilise töö tegemine pole enam kellelegi ideaaliks ja säärane lähiminevik võib tekitada piinlikkust. See on aga see, mille mälestuse najal seisab praegune Kihnu pärimuskultuur. Olukorras, kus kihnlasi on maa peal järgi veel vaid pool paarikümne aasta tagusest ajast, on hädavajalik mõtestada ja ümber mõtestada kogu seda eluolu ja kultuuri säilimist tänapäevases võtmes.

Üsnagi üllatuslikult tahavad sellisest endisaegsest jandist osa saada kohalikud noored. Nutimaailmale vastukaaluks tehakse füüsilist tööd, mängitakse pilli, tantsitakse ning viiakse vanemate juhatusel hea meelega läbi kõik-sugu kummalisi ja tänapäeva inimese jaoks arusaamatuid kombeid ja tuntakse sellest ka suurt rõõmu ja rahuldust! Pole vaja tellida väliseid meelelahutajaid - kõigest veidi suunata ja seletada. Millised suurepäraseid talendid avalduvad siis, kui annad selleks võimaluse!

Kokkuvõttes kujundavad inimesed kultuuri ise läbi oma igapäevaste valikute. Tuleb kasuks, kui vahepeal analüüsida, kuhu suunas trend paras-

jagu liigub ning kas valikud on teadlikud või mitte. Loomulikult mõjutavad seda laiemad ühiskondlikud protsessid ja suunad. Küsimus, mida endale enne kõiksugu sünd-

musi esitada, on: mida mina ja mu pere, küla, kogukond, riik jne saame teha, et kanda edasi meie identiteedi koha pealt olulisi väärtusi?

Abi Ukraina sõduritele

Täname südamest kõiki, kes andsid omapoolse panuse, et Ukraina sõdurite jalad oleks soojas. Tänu teile läheb kihnlaste poolt teele 38 paari kapoti ja lisaks veel 22 paari kindaid.

Aitäh, Maie ja Kihnu Muuseum, sokkide kogumisele kaasaaitamise eest. Roosilaiu Diana ja Taimi

Lapsesuu ei valeta

Pärnumaa Omaalitsus- te Liidu rahvatervise komis- jon kuulutab välja tervise- edendusliku projektikonkur- si „Muna õpetab kana”. Ees- märk on Pärnumaa perede tervisekäitumise parandami- ne lastelt omandatud tead- miste abil.

Foto: Tallinn

Konkursil võivad osaleda Pärnumaa kohalikud oma- valitsused, nende hallatavad asutused (koolid, lasteaiad, rahvamajad, noortekeskused, hoolekandeaasutused jne), sihtasutused ja mittetulun- dusühingud.

Konkursi tingimused:

- Projektitegevustega antakse sihtrühmale piisavat ja arusaadavat teavet, et elu- kvaliteedi olulisteks näitaja- teks on terved inimesed.
- Sündmusel või sündmus- te sarjadel osalevad erinevad vanusegrupid.
- Sündmus või sari on seo- tud erinevate tervisega seo- tud tegevustega (nt liikumi- ne, loeng, praktika), mis aita- vad lahendada kriitilisemaid probleeme.
- Sündmuse või sarja raa- mes õpetatakse lastele või las- tele ja täiskasvanutele tervise- käitumist ja seotust erineva- te aspektidega (nt vaimne ter- vis ja liikumine, tervislik toi- tumine ja kehaline võimekus, nutiseadmed ja värske õhk jne), mille nad saavad oma peredesse kaasa viia ja seelä- bi teisi sihtgruppe mõjutada.

Projekti toetuse maksimaal- ne määr on 1000 eurot.

Omafinantseeringu mini- maalne määr on vähemalt 20% projekti kogumaksumu- sest.

Projektitegevused tuleb ellu viia ajavahemikus 09.12.2022 – 31.03.2023. Aruandluse esi- tamise tähtaeg on 15.04.2023.

Korraldatava sündmuse või sündmuste sarja taustainfo: hea tervis on oluline eeldus sotsiaalse heaolu kasvuks, Eesti rahva säilimiseks ja sün- dimuse kasvuks, majanduse arenguks, tootlikkuse suu- renemiseks, konkurentsivõi- me parandamiseks ning riigi jätkusuutlikkuse tagamiseks. Inimese tervis kujuneb ja muutub kogu elu jooksul vanematelt saadud geenide, elukeskkonna ja eluviisi koos- mõjus. Tervise hoidmiseks ja parandamiseks vajalikud hoiakud, oskused ja eeldused kujundatakse olulisel määral lapseas, seetõttu tuleb eri- list tähelepanu pöörata las- te ja lapsi kasvatavate pere- de igakülgsele toetamisele. Lisainfo: Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030.

Taotlus, mis sisaldab sünd- muste või sündmuste sar- ja kirjeldust, eesmärki, siht- gruppi, kogueelarvet ja taot- letavat summat, tuleb esitada SA Pärnumaa Arenduskes- kuse rahvatervise ja turvali- suse spetsialistile hiljemalt 30.11.2022 digitaalselt allkir- jastatuna meiliaadressile: saa- le@parnumaa.ee.

Hindamiskomisjon vaatab esitatud taotlused läbi seits- me päeva jooksul ja koguneb otsuse tegemiseks hiljemalt 08.12.2022.

Täiendav info:

Saale Kivikangur
SA Pärnumaa Arenduskeskus
rahvatervise ja turvalisuse spetsialist
saale@parnumaa.ee

Kogesime ja nägime

19.-22. oktoobril osales Kih- nu Kultuuriruumi neljaliik- meline esindus ERASMUS+ projekti raames Gruusias toi- munud UNESCO kultuuri- ruumi koolitusel.

Erasmus+

Seekordseks võõrustajaks oli Gruusia Kunsti- ja Kul- tuurikeskus ja Folkloori Riigikeskus. Koolituse põhirõhk oli Gruusia polüfoonilise lau- lu ja Gruusia köögi tutvusta- misel. Gruusia polüfoonili- ne laul kuulub maailma kul- tuuripärandi hulka. Gruusia vokaalpolüfooniat lisati 2001. aastal UNESCO vaimse – ja suulise kultuuripärandi nime- kirja. Gruusia rahvamuusika koosneb vähemalt viieteist- kümnest piirkondlikust stiil- list, mis jagatakse ida- ja lää- nerühmaks. Idarühma kuu- luva Kahheti piirkonna lau- ludes on tüüpiline burdooni hoidev bass ja kaks kõrgemat soolohäält. Seda kõike saime kuulda ka oma kõrvaga. Või- mas kogemus! Igale võimalu- sel võeti laul üles ka öhtusöö- kidel. Ei olnud harvad korrad, kus restoranis ka teised külas- tajad ühinesid lauljatega.

Mida nägime ja kogesime?

Külastasime mitmeid muu- seume, et saada ülevaadet Gruusia ajaloost.

Vani muuseum on hiljuti renoveeritud ja esitleb Kolk-

hi iidseid kuld-, pronks-, ja keraamilisi esemeid jõukatest matmispaikadest. Samuti on see esimene tutvustus toot- mistehnicate ja iidsete kol- klaste teadmistest kulla kae- vandamise ja töötlemise koha- ta.

Nokalakevi arheoloogia- muuseum on üks Gruusia tähtsamaid arheoloogilisi pai- ku ja suurepäraseid näiteid Rooma kindlustusest selles piirkonnas, Nokalakevi tööta- ti välja Bütsantsi ajastul (alates 4. sajandist pKr). Mõned aja- loolased on nimetanud Noka- lakevit iidseks Colchia linnaks Aiaks, kust Jason kuldvillaku ära haaras. Varemete ulatus ja seisukord mõjus võimsalt.

Külastasime ka Dadiani paleed, kus saime põhjaliku ülevaate Gruusia viimasest kuninglikust perekonnast. Dadiani dünastia valitses Samegrelo (tollal tuntud kui Odishi) alates 11. sajandist ja oli siin kohal kuni 1867. aasta- ni, mil imperialistlik Venemaa sundis viimase printsi troo- nist loobuma. Prints Davidi tütar Salome Dadiani abiel- lus Napoleon Bonaparte'i õe pojapoja Achille Muratiga – sellest tuleneb ka perekonna seos Prantsusmaa kuningrii- giga. Kollektiooni tipp hetk oli Napoleon Bonaparte'i

Gruusiat

pronksist surimask (üks neljast olemasolevast), mis saadi printsess Salome abiellumisel Prantsuse keiserliku perekonnaga. See istub üsna igavalt ühe toa tagaosas asuvas klaaskapis.

Koolituse esimesel päeval sõitsime Samagrelosse, mis asub Tbilisist umbes 300 km. kaugusel. Samagrelo (Mingrelia) suurim linn on Zugdidi. Kliima on subtroopiline ja sajab sageli. Samagrelo piirkond on väga viljaka mullastikuga ja enamasti saaki tuleb sealt. Peetakse koduloomi: sigu, lehma, hanesid. Lambaid oli vähe ja vastupidiselt arvamusele, et Gruusias süüakse palju lambaliha, süüakse hoopis sealihaga.

Zugdidi võõrustas meid „mees nagu orkester“ Besiki Tshitana, kes on teinud Zugdidi rahvamajast ühemehe projekti. Ta on suure osa oma elust pühendanud oma etniliste traditsioonide säilitamisele ja jagamisele. Besiki on muuhulgas tikkimismeister, helilooja, tunnustatud mitmehäälnelaulja, arhitekt, disainer ja kokk. Tema kodu on piirkonna esemete, tööriistade ja instrumentide vitriin. Külatajad saavad Besikiga liituda toiduvalmistamise tutvustamiseks ja einetamiseks. Nooruses töötas Besiki Megreeli-Prantsuse kuninglikus pere-

konnas kokana.

Juba hommik tervitas meid vihmasajuga, mis jätkus kogu päeva. Aga see ei seganud meid külastamast Enguri tamm, mis on maailmas kõrgselt teine betoonist kaartamm. 2015. aastal kanti tamm Gruusia kultuuripärandi nimekirja. Tammil asub hüdroelektrijaam toodab üle 60% Gruusia energiavajadusest. Sõit tammile oli tõeline nostalgialaks. Paduvihmas, peaaegu olematutel teedel, bussiga aastast 1969 või varem, lubatule topelt rohkem inimestega. Äge kogemus ja kui ühel tõusul lihtsalt bussi mootor välja suri, siis ainus mõte oli, et peaks pidurid vastu, et me tagurpidi kuristikku ei vajuks. Aga kõik lõppes õnnelikult ja sellest reisist on kõigil unustamatud mälestused.

Järgmiseks väisasime Sisatura etnoküla, kus kogutakse ja taastatakse Samagrelo piirkonna ajalugu ja traditsioone. Sisaturas saime osa ka traditsioonilisest suprast ehk peost. Supra toob sõbrad ja perekonna ühise laua taha, et lausuda südantsoojendavaid tooste, vestelda põnevatel teemadel, laulda ja juua kosutavaid jooke ning nautida isuäratavaid sööke. Tamada (toosti-meister) lausunud toostid ei tahtnud lõppeda. <https://cbw.ge/tourism/ethno-village-sisatura-window-into-traditional-samegrelo>.

Fotod: Silvia Soide

tura-window-into-traditional-samegrelo.

Koolituse viimane päev algas väikese ringkäiguga Tbilisi vanalinnas ja siis juba seadsime sammud V.Sarajishvili Tbilisi Riikliku konservatooriumi muuseumi.

V.Sarajishvili Tbilisi Riiklik Konservatoorium on esimene kõrgem asutus Gruusias. See jäi mitmeks aastaks ainsaks Euroopa tüüpi muusikakõrgkooli kogu Kaukaasias. Konservatoorium tunneb uhkust oma muuseumi üle, mis säilitab Gruusia muusikakultuuri säilmeid, dokumenteerib nii konservatooriumi ajalugu kui ka muusikalise hariduse arengut Gruusias. Muuseumis on eksponaadid alates 19.

sajandist – pildid, kontserdi- ja ooperiplakatid, konservatooriumi vana mööbli killud, silmapaistvate muusikute esemed, käsikirjad, dokumendid, fotod ja palju muud.

Seekord lõppes ERASMUS+ koolitus FOLKLORE STATE CENTERis, kus kohtusime Giorgi Donadzega, kes on keskusprogrammi ja tegevuste direktor. Järgnes kontsert „Rahvusliku Folkloorifestivali II ringreis“. Kontserdil kuulsime ja nägime ka Gruusia naiste laulu ja tantsu. Veelkord sai kinnitust see, et esinemisel on väga tähtis koht ka riietusel. Nende kollektiivide esinemist, kes olid ühtses riietuses, oli tunduvalt parem kuulata ja

jälgida.

Õhtu lõppes hüvastijätu vastuvõtuga AMO RAME's. Kõik osalejad said ka tunnistused koolituse eduka läbimise kohta.

Mis siis peale kultuuri ka silma jäi?

Samagrelo piirkonnas oli täiesti tavaline, et lehmad ja sead jalutasid vabalt tänavatel ja sõid rahulikult linna haljasaladel. Õhtuks läksid kõik oma koduvärava juurde ootama sisselaskmist. Pärnamõisa Veronika ja Kuraga Õie meenutasid seda nähes, et ka Kihnus oli kunagi nii, et loomad käisid koos karjamaal. Aga Kihnu sead vist küll nii vabalt liikuda ei saanud.

Palju oli tänavatel kodutuid koeri ja kasse. Gruusia riik on võtnud enda hoolde koerte steriliseerimise ja osaliselt ka toitmise.

Grusiinlased on ülimalt sõbralikud ja külalislahked.

Mida sai söödud?

Laual oli alati tomati-kurgi salat millele oli lisatud päevalilleõli, koriandrit ja punast sibulat, lavašš, täidetud baklažaani, igasugu tuliseid möginaid, mille sisu proovisime tuvastada. Tundsime ära oad, kana, seened, maksa, kala, rupskid. Ja siis muidugi hatšapuri, šašlõkk, hinkaalid erineva sisuga, sarma (täidetud viinamarjalehed)

Ja laualt ei puudunud ka vein nii valge kui ka punane. Proovisime ära tšatša, mis aitab hästi ärevuse vastu.

Alati kui meie koolitusgrupp söögilauda istus siis kõlas magustoidu asemel hoopis laul. Gruusia polüfoonilise meestelaul, Sardiinia Canta a Daree, millest oli juttu eelmises lehes, Horvaatia rahvamuusika, Seto leelo ja Kihnu regilaul. Koolituse käigus

tekkis Pärnamõisa Veronikal mõte Kihnu leelo laiemalt kasutusele võtta. See mõte kiideti kohe heaks ja loodame, et juba lähimal ajal pakuvad Kihnu naised Seto naistele konkurentsi leelos.

Aitäh toredale reisiseltskonnale ja Kihnu Kultuuriruumile. Reis toimus tänu ERASMUS+ projekt UNESCO kultuuriruumide võrgustikule.

Kurve Urve

KIHNU VALLAVALITSUSES

- ◆ Kinnitati Kihnu Kooli direktori vaba ametikoha täitmiseks korraldatava komisjoni koosseis: Komisjoni esimees Egon Vohu ja liikmed: Ave Moks, Erle Tapp, Veera Leas ja Toomas Pajula.
- ◆ Kuulutati välja konkurss Kihnu Kooli direktori vaba ametikoha täitmiseks. Tähtajaks määrati 31.10.2022.
- ◆ Kihnu Kooli direktori kohusetäitjaks kuni konkursi tulemuste kinnitamiseni nimetati Toomas Pajula.
- ◆ Eraldati eluruum;
- ◆ Pikendati Kihnu Vallavalitsuse 15. juuni 2022 korraldusega nr 61 määratud tähtaega hajaasustuse programmi 2022 toetuslepingute sõlmimiseks. Tähtaega pikendati viiel majapidamisel ja uueks tähtajaks määrati 15.01.2023.
- ◆ Kinnitati Kihnu Kultuuriruumi esitatud ja Kihnu valla toetusfondi kasutamise korra tingimustele vastav aruanne „Kihnu käsitööpood „Kihnu“ kutsub suvel““;
- ◆ Seoses Mesipuu (Sääre küla) elektrilülitumisega seati Umbale (Sääre küla) tähtajatu sundvaldus Elektrilevi OÜ kasuks uue 0,4 kV elektrimaakaabelliini ehitamiseks.

- ◆ Kiideti heaks Heiki Lehola poolt esitatud hajaasustuse programmi 2021. taotlusvooru aruanne projektile „Kanalisatsioonisüsteem“;
- ◆ Kiideti heaks Eili Laasma poolt esitatud hajaasustuse programmi 2021. taotlusvooru aruanne projektile „Kanalisatsioonisüsteemi rajamine“;
- ◆ Kuulutati välja konkurss Kihnu Rahvamaja juhataja ametikoha täitmiseks. Tähtajaks määrati 09.11.2022;
- ◆ Kooskõlastati Lillemaa puurkaevu asukoht;
- ◆ Reene Leasele väljastati projekteerimistingimused kuuri ehitamiseks Laosele (Lemsi küla);
- ◆ Kuulutati välja stipendiumikonkurss eesmärgiga toetada koolinoorte õppe- ja teadustööd ning loomingu- ja sporditegevust;
- ◆ Kiideti heaks Reene Lease poolt esitatud hajaasustuse programmi 2021. taotlusvooru aruanne projektile „Laose reoveepumpla paigaldamine“.
- ◆ Nõustuti Kruusa (Rootsiküla) jagamisega kaheks, koha-aadressideks määrati Uiõ-Kruusa ja ◆ Kruusa ning sihtotstar-

- beks mõlemale maatulundusmaale;
- ◆ Kiideti heaks Ira Kuusemetsa esitatud aruanne hajaasustuse programmi 2021. taotlusvooru projektile „Kaerametsa kinnistu kanalisatsioonisüsteemi ehitamine“;
- ◆ Kiideti heaks Nele Lanno esitatud aruanne hajaasustuse programmi 2021. taotlusvooru projektile „Kanalisatsioonisüsteemi rajamine“;
- ◆ Kiideti heaks Aime Kott'i esitatud aruanne hajaasustuse programmi 2021. taotlusvooru projektile „Kanalisatsioonisüsteemi rajamine“;
- ◆ Kiideti heaks Maria Umbi esitatud aruanne hajaasustuse programmi 2021. taotlusvooru projektile „Kanalisatsioonisüsteemi rajamine“;
- ◆ Kiideti heaks Alden Jõgisuu esitatud aruanne hajaasustuse programmi 2021. taotlusvooru projektile „Nurga talu omapuhasti rajamine“;
- ◆ Kiideti heaks Marika Vesiku esitatud aruanded hajaasustuse programmi 2021. taotlusvooru projektidele „Kanalisatsioonisüsteemi ehitamine“ ja „Veevarustus-süsteemi ehitamine“.

Pensioniiikka jõudnud inimeste maksuvaba tulu tõuseb 704 euron

Alates 1. jaanuarist 2023 kehtib vanaduspensioniiikka jõudnud inimestele maksuvaba tulu keskmise pensioni ulatuses ehk 704 eurot. Ühtlasi tõuseb pensioni baasosa uuest aastast 20 euro võrra.

Sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo sõnul on järgmise aasta algusest jõustuv pensionitõus ja keskmise pensioni ulatuses kehtiv maksuvaba tulu olnud viimasel kahel aastal vaid osa sammudest, mida oleme teinud, et tagada meie vanemaealistele turvatunne.

„Nii tõstisime sel sügisel üksi elava pensionäri toetuse 115-lt eurolt 200-le eurole, viime läbi üldhooldusreformi, mille tulemusel muutub hooldekodu koht järgmise aasta juulikuust inimese jaoks taskukohasemaks ning ühtlasi jõustus sel sügisel hakkamasaamist toetav 50-eurone ühekordne toetus muuhulgas vanaduspensionis eas pensionäridele.

Mul on hea meel, et oleme nõnda lühikese aja jooksul sellised muudatused suutnud ellu kutsuda ning tean, et töö vanemaealiste heaolu nimel jätkub igal juhul,“ selgitas Riisalo.

Sotsiaalkindlustusameti peadirektor Maret Maripuu sõnul on tegemist olulise muudatusega, sest edaspidi on keskmise vanaduspension tulumaksuvaba.

„Praegu kehtib pensionäridele üldine maksuvaba tulu 500 eurot, mis sissetuleku kasvades hakkab vähenema. Jaanuarist on aga vanaduspensioniiikka jõudnutele maksuvaba tulu 704 eurot ning see ei muutu ka siis, kui pensionär jätkab tööl käimist.

Seega saavad kõik vanaduspensioniealised, kelle pension

on järgmisel aastal üle 500 euro, jaanuarist kätte pisut rohkem raha,“ selgitas Maripuu.

Maksuvaba tulu muudatus on seotud inimese vanusega – 704eurone maksuvaba tulu kehtib ka neile, kes on otsustanud pensionile jäämise edasi lükata.

Sama kehtib ka neile, kes jõuavad vanaduspensioniiikka 2023. aasta jooksul. Pensionäridele, kes pole vanaduspensionis eas (nt eripensionis saajad), jääb kehtima senine maksuvaba tulu süsteem.

Kui varasemalt sai vanaduspensioniealine inimene ise otsustada, kas ta soovib või ei soovi maksuvaba tulu pensionilt kasutada, siis järgmisest aastast seda valikuvõimalust enam ei ole.

Alates 2023. aasta jaanuarist arvestab sotsiaalkindlustusamet igakuiselt vanaduspensionieas inimese pensionile maksuvaba tulu kuni 704 eurot kuus.

See tähendab, et kui inimese brutopension on alla 704 euro, siis sellelt tulumaksu maha ei arvata. Selleks ei ole vaja eraldi sotsiaalkindlustusametisse pöörduda või avaldust esitada.

Pensionis brutosumma saab tutvuda riigiportaalis www.eesti.ee.

Töötavad pensionärid, kes on jõudnud või jõuavad vanaduspensioniiikka 2023. aasta jooksul ja kelle pension on väiksem kui 704 eurot, saavad maksuvaba tulu kanda üle ka oma töötasule.

Selleks tuleb esitada tööandjale avaldus ning ära märkida maksuvaba tulu kasutamata osa summa, mida tööandja arvestab inimesele väljamak-

seid tehes. Summa õigsuse eest vastutab töötaja.

Kui töötaja ei oska maksuvaba tulu kasutamata osa välja arvutada või ei soovi seda töötasult kasutada, siis tuleb järgmise aasta tuludeklaratsiooniga maksuametilt tulumaksu tagasi saamiseks anda tööandjale teada, et ta ei soovi maksuvaba tulu töötasult kasutada.

2023. aastal on vanaduspensioniiikka 64 aastat ja 6 kuud. Tuleval aastal jõuavad vanaduspensioniiikka inimesed, kes on sündinud enne 1959. aasta 1. juulit.

Täiendav info:

Info maksuvaba tulu kohta tulude üleselt on näha maksu- ja tolliameti e-teeninduses.

Oma pensioni brutosummaga on võimalik tutvuda logides sisse kodanikuportaali eesti.ee ja valides „Minu andmed“ -> „Toetused ja pensionid“ -> „Mulle arvestatud pensioni, toetuste ja hüvitiste vaatamine“.

Loe lisaks maksuvaba tulu muudatuste kohta sotsiaalkindlustusameti kodulehelt.

Küsimusi saab esitada meile e-postiga info@sotsiaalkindlustusamet.ee, iseteeninduse suhtluse kaudu või helistada infotelefonil 612 1360. Palume arvestada võimaliku ooteajaga.

Elis Maria Oldekop,
Sotsiaalkindlustusamet

Hea gümnasist,

Sul on võimalus taotleda oma õppe- ja teadustööks ning loominguks ja sporditegevuseks kuni 1000 eurot

Kandideerida saavad kõik gümnaasiumiastme ja kutseõppeasutuse päevase õppe õpilased, kelle elukohaks rahvastikuregistris on Kihnu vald.

Stipendiumi suurus on kuni 1000 eurot ja see makstakse välja ühes osas. Stipendiumi täpne suurus sõltub taotluses märgitud põhjendatud kulu-dest.

Taotleja peab esitama põhjendatud taotluse, milleks stipendiumit kavandatakse kasutada ja esitatud taotluses peavad sisalduma vähemalt järgmised andmed:

- 1) taotleja nimi, isikukood, elukoht ja sidevahendite andmed (telefon, e-posti aadress);
- 2) stipendiumi kasutamise täpsem kirjeldus (näiteks õppe- ja teadustöö ning loominguks ja sporditegevuse kirjeldus jne);
- 3) taotluse esitamise kuupäev;
- 4) taotleja või taotleja seadusliku esindaja allkiri.

Taotlus stipendiumi saamiseks esitada Kihnu Vallavalitsusele hiljemalt 24. novembriks 2022 kell 17:00.

Stipendiumi saajaga sõlmatakse stipendiumi sihtotstarbelise kasutamise leping (kättesaadav valla veebilehel).

Millele kulub koduses majapidamises elekter ja palju see maksab?

Meist igapähele on kodu töenäoliselt kümneid elektrit tarbivaid seadmeid, alates erinevatest köögimasinast, majapidamistöödeks vajalikest seadmetest kuni lampide, telerite, arvutite ning digibokside ruuteriteni. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium pani kokku ülevaate, kui palju üks või teine seade ühe kuu jooksul elektrit tarbib ning mida see ühtlasi rahas tähendab.

“Osa kodustest seadmetest on kindlasti sellised, mida isegi parima tahtmise korral on väga keeruline vähem kasutada - näiteks külmik peab ju olema pidevalt vooluvõrgus ning pliidi või ahjus toitu tehes ei ole mõistlik lühemat aega kartuleid keeta või liha küpsutada,” ütles majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi energiatõhususe ekspert Tauno Hilimon.

“Samas on ka neil puhkudel võimalik energiatarbimist hinnata ja vaadata, milline on külmiku energiaklass ja kas selle temperatuur on kõige optimaalsem. Või näiteks kas potil on keemise ajal kaas peal ja ega praeahi liialt pikaks ajaks sisse jää.”

Samas on majapidamises palju seadmeid, mille tavaliselt kasutamisel on võimalik oma energiatarbimist säästlikumaks muuta – kasutades seadmeid täpselt nii palju kui vaja, tõmmates kasutuseta seadmed vooluvõrgust välja, asendades hõõglambid säästlike LED- või säästulampidega jm.

“Näiteks pesumasinat ja nõudepesumasinat on mõistlik kasutada siis, kui need on täis, mitte pooltühjad,” kirjeldas energiatõhususe ekspert. “Pooltühja masina sisselülitamine tähendab vajadust sama hulga nõude pesemiseks masin kaks korda käivitada, mis omakorda väljendub kaks korda suuremas energiatarbimises ja seeläbi kahekordses rahalises kulus.”

Samuti on pea kõigil kodudes mitmeid seadmeid, mis suure osa päevast töötavad ooterežiimil, tarbides samal ajal ka elektrit.

“Näiteks arvutid, televisiooniseadmed, kohvimasinad, heliseadmed ja digitaalse kellaga ahjud - üksikuna võttes pole ooterežiimi energiatarbimine küll märkimisväärt, kuid energiat nad siiski vajavad ning seetõttu võiks need kasutuseta ajaks välja lülitada,” märkis Tauno Hilimon.

Suurimad kodused energiatarbijad pole

Mõned näited koduste seadmete energiatarbimisest ja selle maksumusest ühes kuus, kui aluseks võtta hetkel kehtiv universaalse teenuse hind koos maksude ja lisatasudega:

Köök

D-energiaklassi külmik (pidevalt töös) - 17 kWh ehk 5,23 eurot

Vanem külmik (pidevalt töös) - 50 kWh ehk 15,68 eurot

Nõudepesumasin (5x nädalas) - 18 kWh ehk 5,66 eurot

Elektripliit (1 h päevas) - 31 kWh ehk 9,72 eurot

Majapidamine

Pesumasin (60 kraadi pesuprogramm, 3 korda nädalas) - 20 kWh ehk 6,21 eurot

Triikraud (2 h nädalas) - 9 kWh ehk 2,82 eurot

Tolmuimeja (30 minutit päevas) - 12 kWh ehk 3,89 eurot

Hõõglamp 100 W (5 h päevas) - 16 kWh ehk 4,86 eurot

LED-lamp 12 W (5 h päevas) - 2 kWh ehk 0,58 eurot

Teler, arvuti ja IT-seadmed

Plasmateeler 55" (3 h päevas ja ooterežiim) - 35 kWh ehk 10,98 eurot

LED teler 55" (3 h päevas ja ooterežiim) - 6 kWh ehk 1,88 eurot

Mängukonsool (2 h päevas) - 7 kWh ehk 2,22 eurot

Digiboks (pidev) - 4 kWh ehk 1,17 eurot

Kuvariga arvuti (4 h päevas) - 25 kWh ehk 7,84 eurot

Sülearvuti (4 h päevas) - 8 kWh ehk 2,35 eurot

WiFi ruuter (pidev) - 14 kWh ehk 4,39 eurot

Suured seadmed

Elektri boiler 100 l 2200W (4h päevas) - 273 kWh ehk 85,57 eurot

Elektriradiaator 2000W (20h päeva) - 1240 kWh ehk 388,93 eurot

Õhk-õhk soojuspump (12 000 kWh aastase energiatarbimisega maja) - 335 kWh ehk 105,07 eurot

Õhk-vesi soojuspump (12 000 kWh aastase energiatarbimisega maja) - 250 kWh ehk 78,41 eurot

siiski kodumasinad, vaid suurim kulu tekib kodu kütmisest ja vee soojendamisest.

“Muidugi mõista pole paljudes kodudes võimalik olemasolevat küttesüsteemi päevapealt vahetada ning soojaveiboilerit ei ole ka lühiajaliselt mõistlik välja lülitada. Seda enam on otstarbekas oma seadmetele ja nende energiakulule otsa vaadata – kas boiler on reguleeritud mõistlikule temperatuurile või kas radiaatoreid saab seadistada termostaadiga ning erinevates eluruumides on optimaalsemad temperatuurid valitud,” rääkis Hilimon.

Samuti soovib energiatõhususe ekspert kontrollida, et teadmatusest või hooletusest lihtsalt “õhku” ei köetaks – olgu siis kas kodust pikemale reisile minnes või

ka igapäevaste harjumuste kaudu.

“Radiaatoritega kodudes tuleb kindlasti jälgida, et nende ette jääks piisavalt vaba ruumi soojuse tuppa levimiseks ning nad pole kaetud kardinaga. Eriti oluline on jälgida, et kaetud poleks toatemperatuuri mõõtev ja vastavalt sellele radiaatorit soojendav termostaat,” rõhutas MKM-i energiatõhususe ekspert.

Eluruumides on soovitatav hoida temperatuuri 20-21 kraadi, magamistubades 18-20 kraadi ning (korterelamute) koridoris 17-18 kraadi.

Rohkem näiteid koos energiasäästunõuannetega leiab www.hoiamekokku.info.

Seitse olulist teadmist energiamaailma kohta

Õhus on jätkuvalt elektrit. Alljärgnevad mõtted on kirja pandud selleks, et pinget maandada ning arusaama suurendada.

Universaalteenust keegi vägisi peale ei sunni

Elektrimüüja viib või on viinud automaatselt universaalteenusele üle ainult need kodutarbijad, kelle elektrihind on universaalteenuse omast kõrgem.

Kui tarbija on saanud universaalteenuse pakkumise, kuid ei soovi seda vastu võtta, siis tuleb elektrimüüjat teavitada. Samamoodi võib universaalteenusega igal ajal liituda.

Elektrihind ei tule niisama laest

Laias laastus on iga tarbija valinud ühe kolmest: kas börsihinnaga, fikseeritud hinnaga või universaalteenuse elektrit.

Börsielektri hind kujuneb turul, kus elektrimüüjad pakkumisi teevad. Hind on odav, kui taastuvatest allikatest (päike, tuul, vesi, tuum) tulev energia katab elektritarbimise. Kui taastuvenergiast jääb väheks, pääsevad turule kivisöest, põlevkivist ja gaasist tootvad elektrijaamad. Kõrgete keskkonnamaksude tõttu on neis toodetud elekter kordades kallim ja see viib ka elektri börsihinna üles.

Fikseeritud hinnaga elektrit ostvaid tarbijaid börsi igapäevane kõikumine ei mõjuta. Elektri eest tasutakse hinda, mis kokku lepitud perioodi jooksul ei muutu. Küll aga – kui elektri börsihind on kõrge, on seda ka elektri kokkuostuhind, mistõttu pakuvad elektrimüüjad praegu palju kallima hinnaga fikseeritud elektrit, kui tarbijad tahaksid.

Universaalteenust reguleerib riik ning elektri tootmishinna kinnitab Konkurentsiamet. Iga elektrimüüja lisab tootmishinnale põhjendatud kulud, mõistliku ärikasumi ning käibemaksu. Paljude tarbijate meelehärmiks ei paku universaalteenus odavat elektrit. Nii on, sest universaalteenuse elektrit toodetakse põlevkivijaamades, mis on teadupärast ülikõrgete keskkonnamaksudega seotud. Kuna tootmishind on muutuv, võib ka universaalteenuse hind ajas tõusta ja langeda.

Elektripaketi valik sõltub tarbimis-harjumustest

Otsuste tegemisel võiks lähtuda neist

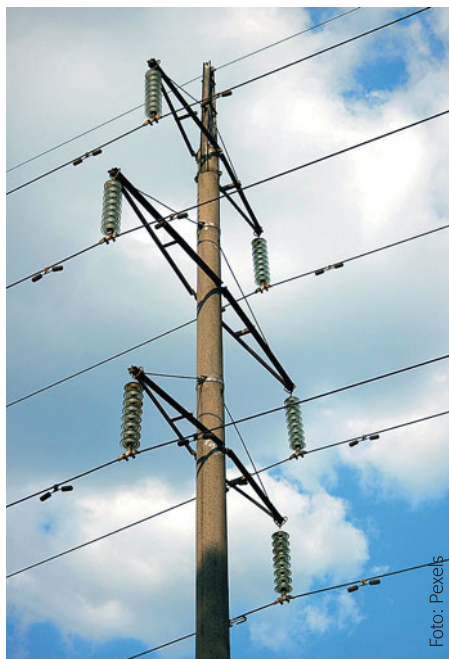

Foto: Pexels

punktidest:

Kui praegune elektrihind on fikseeritud alla universaalteenuse hinna, siis on mõistlik sellega kuni lepinguperioodi lõpuni jätkata ja energiakulu kindlalt kontrolli all hoida.

Kui praegune fikseeritud elektrihind on universaalteenuse hinnaga enam-vähem tasemel, siis võib paar kuud oodata ja jälgida, kas universaalteenuse hind tõuseb või langeb, ning seejärel valik teha.

Kui ei suuda otsustada, kas jätkata börsielektri ostmist või mitte, tuleb tarbimisharjumustele mõelda. Kui kodust elektritarbimist saab suunata odavamale hinnale, on börsist kasu. Kui elektritarbimise juhtimine ei ole võimalik, annab universaalteenus hinnakindluse.

Riik toetab kodutarbijaid ka sel talvel

Riik kompenseerib osa kodukliendi elektrile, gaasile ja kaugküttele tehtavatest kulutustest, olenemata kehtivast paketist või energiamüüjast. Toetusmeetmed kehtivad 1. oktoobrist 2022 kuni 31. märtsini 2023 ning rakenduvad arvetel automaatselt. Lisatoetuste kohta tasub uurida ka kohalikelt omavalitsustelt.

Kodutarbijale kompenseerib riik üle 8 s/kWh käibemaksuta elektrienergia hinnast kuni 5 s/kWh. Gaasi kodutarbija lõpphinnast kompenseerib riik 80% üle 80 €/MWh (käibemaksuta) ületavast

kulust kuni 2,6 MWh tarbimise ulatuses ühes kuus. Kaugküttevõrgu kaudu jaotatud soojuse hinna leevendamiseks näeb toetusmeede ette üle 80 €/MWh (käibemaksuta) hinnaga soojuse kulu kompenseerimise 80% ulatuses.

Elektriarvel on kolm osa: elektrienergia, võrguteenus, taastuvenergia tasu ja elektriaktsiis.

Elektrienergia maksumus sõltub sellest, millise hinnaga elektrit ostetakse ning kui palju on seda tarbitud. Fikseeritud või universaalteenuse hinnaga elektrit ostes saab igakuist energiakulu ette planeerida.

Võrguteenuse tasu läheb võrguteenuse osutajale selle eest, et ta elektri tarbijani toimetab ning selleks vajalikku taristut korras hoiab ja arendab.

Taastuvenergia tasu ja elektriaktsiis on riiklikud maksud. Neist esimene toetab taastuvenergia arendamist Eestis, teisega rahastatakse keskkonnahoidu.

Nii võrguteenuse kui ka riiklike maksude suurus sõltub tarbitud elektrienergia hulgast. Seega, vähendades elektritarbimist, on arvel ka arve teised komponendid väiksemad.

Energiakriis ei lükka rohepööret edasi

Praegune olukord nõuab tarku valikuid ning rohepööret tuleb hoopis kiirendada. Eesti Energia on võtnud sihiks lõpetada põlevkivielektri tootmine 2030. aastaks ning edaspidi elektrit vaid taastuvatest allikatest toota. Vedelkütuste tootmisel asendub põlevkivi 2045. aastaks järk-järgult prügiplasti ja vanarehvidega.

Puudu on vaid üks meretuulepark ja 120 maismaatuulikut

2030. aasta elektri rohepöördeks on vaja vaid ühte meretuuleparki ja veel umbes 120 maismaatuulikut. Paljud neist projektidest on Eesti Energia tütarettevõtte Enefit Greenil juba töös: Purtse tuule- ja päikeseparki ehitatakse, ettevalmistamisel on Sopi ja Tootsi tuuleenergeetika ala, samuti on arenduses Risti, Põlendma, Siiraku ja teised tuulepargid ning Liivi lahe meretuulepark.

Taastuvenergia investeeringuid ei tohi edasi lükata. Ainult nii tagame taskukohase, roheline ja kättesaadava elektrienergia.

Lilian Eylandt

Eesti Energia Klienditeenuste kommunikatsioonijuht

Talveks valmis?

Talv toob paratamatult kaasa suurenenud elektriarve. Õnneks on olemas lihtsaid nippe, kuidas energiakulu vähendada ning seeläbi veidigi rohkem kokku hoida. Nõuandeid jagab Eesti Energia klienditeenuste Eesti turu juht **Dajana Tiitsaar**.

Võttes aluseks keskmise Eesti majapidamise, kulub enim elektrit kütmisele, vee soojendamisele, toidu valmistamisele ning valgustusele ja suurematele elektriseadmetele. „Teades kohti, kuhu majapidamises kõige rohkem energiat kulub, on palju parem säästu planeerida. Seega tuleks kõigepealt enda kodu elektritarbimisele otsa vaadata,“ sõnab Dajana Tiitsaar.

Kokkuhoiu toob juba üks kraad madalam toatemperatuur

Eesti kliimas tuleb eluruume kütta ligi pool aastat. „Küttesüsteemi väljavahetamine on üsna kallis ja ei sobi kõigile. Küll aga soovitan neil, kes kasutavad soojallikatena elektriradiaatoreid, pöranda- või ahikütet, teha investeering ja paigaldada õhksoojuspump. Tegemist on märksa ökonoomsema lahendusega, mis võtab ühe osa elektrit, kuid annab viis osa sooja vastu,“ ütleb Tiitsaar.

Vanemate akende ja uste puhul võib raami ümber olevatest pragudest soe õhk välja minna. „Kui akende-uste vahetus ei ole võimalik, tasub neid uuesti tihendada

või soojustada näiteks ehituspoes müüdava montaaživahuga. Kindlasti tuleb sel puhul tootja juhiseid jälgida,“ annab Dajana Tiitsaar nõu.

Samuti ei tohiks keskkütteradiaatoreid millegagi katta või mööbliga varjata: see takistab sooja õhu vaba liikumist ruumis. „Kui tubade temperatuuri on võimalik reguleerida, siis pidage meeles, et juba üks kraad madalam temperatuur vähendab küttekulu 5% võrra,“ täiendab Tiitsaar.

Peske pesu ja valmistage toitu teadlikult. Pesumasin kulutab kõige rohkem energiat just vee soojendamisele. „Kergelt määratud pesu saab puhtaks ka 30-kraadise tsükliga ning selle arvelt võib kokkuhoid küündida kuni 30%-ni. Pesu kuivati asemel võib eelistada vana head pesuresti,“ räägib Dajana Tiitsaar. Veeboileri puhul piisab 55-kraadisest temperatuurist, seejuures väheneb ka katlakivi teke, mis mõjutab samuti boileri energiatarbimist.

„Elektripliit ei ole kõige säästlikum energiatarbija,“ ütleb Tiitsaar, „mistõttu on mõistlik valida toidukogusele vastav pott või pann ning õige suurusega pliidiplaat.“ Veelgi enam – ahju kasutades võib selle 10–15 minutit enne toidu valmimist välja lülitada, sest jääksoojus küpsetab toitu edasi. Kes tahavad veel sammu võrra edasi liikuda, võiksid kaaluda induktsioonpliidi soetamist.

„Võrreldes elektripliidiga säästab induktsioon-pliidiplaat 2/3 võrra rohkem

elektrit,“ tähendab Dajana Tiitsaar.

Tasuvusaeg on letihinnast olulisem

Külmal ja pimedal ajal ollakse rohkem siseruumides ning kasutatakse rohkem erinevaid elektriseadmeid. Dajana Tiitsaar lubab, et siingi on võimalik kokkuhoiukohti leida. „Lihtne tegu, mis annab kuni 10% säästu: tõmmake kõik seadmed, mida parasjagu ei kasutata, pistikust välja. Kodumasinat välja vahetades jälgige mitte ainult letihinda, vaid ka energiaklassi. Hinnanguliselt hoiavad A++ energiaklassi seadmed kokku 45% rohkem energiat, võrreldes pikka aega tipuks peetud A-klassiga,“ väidab ta.

Hõõglampide asendamine leedidega tasub end ära vähem kui aastaga. „Hariliku hõõglambi eluiga on umbes 1000 tundi ning valgustamiseks kasutab ta energiat umbes 20% ulatuses, ülejäänud 80% kulub sooja väljaandmisele. Leedid suunavad aga 80% energiat just valgustamisele ja töötunnid jäävad 25000–50000 vahemikku,“ kõneleb Tiitsaar.

Dajana Tiitsaar paneb ka südamele, et enne talve tulekut kodu ohutuses veendutaks: „Vanema elektrijuhtmetiku võiks spetsialist üle kontrollida, laske korstnad ja kütteallikad korralikult ära puhastada, kütke mõõdukalt, jälgige hoolsalt küttekihi ning olge kindlad suitsu- ja vingugaa- sianduri töökorras.“

Lilian Eylandt

Eesti Energia Klienditeenuste kommunikatsioonijuht

KIHNU RAHVAMAJAS

18. NOVEMBER KELL 21.00

**MÄLU-
MÄNG**

Ootame osalema 1-4 liikmelisi meeskondi
Mängus on 5 teemat ja iga teema all 5 küsimust

Registreeri oma meeskond e-mailil assistent@kihnu.ee

Kutsume emakakaelavähi sõeluuringule naisi sünniaastaga

- > 1957
- > 1962
- > 1967
- > 1972
- > 1977
- > 1982
- > 1987
- > 1992

Lisainfo:
soeluuring.ee

Kutse leitav
patsiendiportaalist
digilugu.ee
(Terviseandmed → Saatekirjad)

Sõeluuringule
on oodatud ka
ravikindlustamata
naised!

TERVISEKASSA

Kutsume jämesoolevähi sõeluuringule mehi ja naisi sünniaastaga

- > 1954
- > 1956
- > 1958
- > 1960
- > 1962

Lisainfo:
soeluuring.ee

Kutse leitav
patsiendiportaalist
digilugu.ee
(Terviseandmed → Saatekirjad)

Sõeluuringule
on oodatud ka
ravikindlustamata
naised ja mehed!

TERVISEKASSA

1. advent Rahvamaja ees

PÜHAPÄEVAL, 27. NOVEMBRIL KELL 19.00

- Vallavanem kuulutab välja jõulurahu.
- Esinevad Kihnu laulunaised.
- Soe tee ja glögi ning piparkoogid.

Süütame adventiküünla, millest saab igaüks
tule oma laternaga koju kaasa võtta.

Tule kogu perega!

Novembrikuu siinripäevalapsed

2. november

Helje Saare (Saarde) 55

7. november

Arno Alas (Oga) 55

10. november

Leida Jaaksoo (Sassi) 84

Elgi Täll (Haavametsa) 75

13. november

Arno Köster (Aaviku) 73

29. november

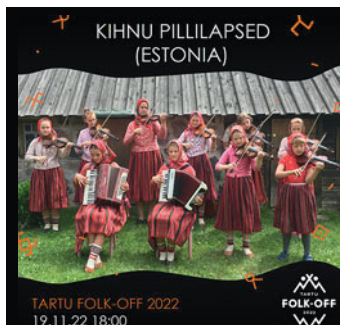
Arno Köster (Luha) 65

30. november

August Vesik (Tungi) 74

Metsamaal sel aastal
kadrpidu ei toimu.
Hõissa, kadrid!

Folk-Offil kaasa elama!

19. novembril kell 18.00 ootame kõiki vaatama

Tartu noortefestivali veebisaate Folk-Off otseülekannet
<https://www.facebook.com/events/3374436872840637>

Kihnlased on osalised selles virtuaalses veebisaates,
mis toob publikuni erakordse folgilahingu!
Parimad saavad auhinnatud, võitja selgub publiku ja
žürii häälte tulemusena.

Saadet saab vaadata veebist tasuta.

Pikemalt oli saatest juttu oktoobrikuu Kihnu Lehes.

KIHNU KADRIPÄEV RAHVAMAJAS

Registreerimine küla lauda:

Linaküla- Miku Vivika

tel:56 604 230

meiliaadress: vivika.tapp@gmail.com

Osalustasu 10€ põhikooli õpilane 7€

kohapeal 15€

Vivika Tapp EE634204278619189205

Lemsi-Uibu Piret

tel:58 514 251

meiliaadress: uibutalu@gmail.com

Rootsiküla- Vahtra Merle

tel:53 472 597

meiliaadress: merle.sutt@gmail.com

**Jõululehe jaoks ootame
jõulutervitusi ja
ilusaid soove
hiljemalt 15. detsembriks.
Kihnu Lehe toimetus**